LIETUVOS RESPUBLIKA

Kandidatė į Jungtinių Tautų Žmogaus teisių tarybą 2028-2030 m. laikotarpiui

Lietuvos Respublika teikia savo kandidatūrą tapti **Jungtinių Tautų Žmogaus teisių tarybos 2028–2030 m. kadencijos** nare ir tvirtai įsipareigoja užtikrinti bei stiprinti žmogaus teisių apsaugą visame pasaulyje. Lietuvos kandidatūra grindžiama ilgalaikiu dalyvavimu Jungtinėse Tautose, stipria nacionaline žmogaus teisių sistema ir laisvės, demokratijos, daugiašališkumo principais bei taisyklėmis grindžiama tarptautine tvarka paremta užsienio politika.

Savanoriški įsipareigojimai pagal JT Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 60/251

Lietuva, vadovaudamasi Jungtinių Tautų Chartijos tikslais ir principais, visų žmogaus teisių universalumu ir nedalumu, tarpusavio priklausomybe bei sąsajumu ir savo įsipareigojimu užtikrinti veiksmingą daugiašališkumą bei taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką, sieks stiprinti tarptautinę žmogaus teisių sistemą, kad ji galėtų efektyviai reaguoti į šių dienų iššūkius, prisidėtų prie visuomenių atsparumo represijoms ir agresijai stiprinimo ir gebėtų apsaugoti visų asmenų orumą, laisvę bei saugumą.

Jei bus išrinkta į Žmogaus teisių tarybą 2028–2030 m. kadencijai, Lietuva įsipareigoja:

Skatinti žmogaus teises ir demokratinį atsparumą kintančioje pasaulio aplinkoje

1. Stiprinti demokratinį valdymą, teisės viršenybę, atskaitingas institucijas ir prasmingą dalyvavimą, – visų žmogaus teisių įgyvendinimo pagrindą.
2. Saugoti ir skatinti saviraiškos laisvę, žiniasklaidos laisvę ir pilietinę erdvę, remti žurnalistų, žmogaus teisių gynėjų bei pilietinės visuomenės organizacijų, įskaitant tas, kurios patiria bauginimą, persekiojimą ir tarpvalstybines represijas, veiklą.
3. Ginti pagrindinius nediskriminavimo ir lygybės principus, remti moterų teises ir lyderystę bei visapusišką, lygiateisį ir prasmingą moterų dalyvavimą visose visuomenės gyvenimo srityse, skatinti jaunimo, asmenų su negalia, tautinėms mažumoms priklausančių ir pažeidžiamoje padėtyje esančių asmenų teises bei įtrauktį.
4. Skatinti ekonomines, socialines ir kultūrines teises, įskaitant teisę į socialinę apsaugą, orų darbą, švietimą ir sveikatą, kartu remiant pastangas mažinti skurdą, nelygybę ir socialinę atskirtį bei užtikrinti, kad nė vienas asmuo nebūtų paliktas nuošalyje.
5. Skatinti žmogaus teisėmis grindžiamą požiūrį į kylančius iššūkius, susijusius su skaitmeninėmis technologijomis ir dirbtiniu intelektu, prisidėti prie tarptautinių pastangų spręsti jų poveikio privatumui, saviraiškos laisvei, nediskriminavimui ir demokratiniam dalyvavimui klausimus.

6. Visapusiškai laikantis tarptautinės žmogaus teisių teisės, remti pastangas kovoti su dezinformacija, užsienio vykdomu manipuliavimu informacija ir kišimusi, istorijos perrašinėjimu, taip pat su kitomis hibridinėmis grėsmėmis, kurios silpnina ir kenkia žmogaus teisėms, demokratinėms institucijoms ir atviroms visuomenėms.

Ginti žmogaus teises konfliktų ir krizių situacijose

1. Stiprinti Žmogaus teisių tarybos vaidmenį užkertant kelią ir reaguojant į žmogaus teisių pažeidimus ir piktnaudžiavimus jomis ginkluotų konfliktų ir kitų krizių metu.
2. Skatinti į aukas orientuotą ir žmogaus teisėmis grindžiamą požiūrį į nuo konfliktų nukentėjusių asmenų, ypač su konfliktais susijusio seksualinio smurto, prekybos žmonėmis ir priverstinio perkėlimo aukų, apsaugą.
3. Aktyviai pasisakyti už ginkluotų konfliktų paveiktų vaikų apsaugą, įskaitant pastangas užtikrinti saugų neteisėtai deportuotų ir perkeltų Ukrainos vaikų grąžinimą ir reintegraciją bei užkirsti kelią vaikų indoktrinacijai ir militarizacijai okupuotose teritorijose.
4. Skatinti visapusišką, lygiateisį ir prasmingą moterų dalyvavimą konfliktų prevencijos, taikos kūrimo ir pokonfliktinio atstatymo srityse, plėtoti darbotvarkę „Moterys, taika ir saugumas“.
5. Remti veiksmingą ir į rezultatus orientuotą Jungtinių Tautų žmogaus teisių mechanizmų, valstybių narių, nacionalinių žmogaus teisių institucijų ir pilietinės visuomenės subjektų bendradarbiavimą siekiant užtikrinti didžiausią riziką patiriančių asmenų apsaugą.

Skatinti atsakomybę ir stiprinti tarptautinę žmogaus teisių sistemą

1. Remti atsakomybę už šiurkščius žmogaus teisių pažeidimus bei piktnaudžiavimus jomis ir už rimtus tarptautinės teisės pažeidimus, prisidėti prie pastangų kovoti su nebaudžiamumu už karo nusikaltimus, nusikaltimus žmoniškumui ir agresijos nusikaltimą.
2. Remti Specialiojo tribunolo dėl agresijos nusikaltimo prieš Ukrainą ir Tarptautinės paraiškų dėl Ukrainos nagrinėjimo komisijos veiklą bei raginti kitas valstybes remti šiuos mechanizmus ir prie jų prisijungti.
3. Skatinti tarptautinį bendradarbiavimą dokumentavimo, įrodymų išsaugojimo ir į aukas orientuoto teisingumo procesų srityse.
4. Remti visapusišką bendradarbiavimą su Žmogaus teisių taryba, jos specialiųjų procedūrų įgaliotiniais, sutarčių įgyvendinimo priežiūros institucijomis ir kitais Jungtinių Tautų žmogaus teisių mechanizmais.
5. Remti Vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro ir platesnio Jungtinių Tautų žmogaus teisių ramsčio nepriklausomumą, veiksmingumą bei tvarų finansavimą.
6. Skatinti saugų, veiksmingą ir prasmingą pilietinės visuomenės organizacijų, žmogaus teisių gynėjų ir nacionalinių žmogaus teisių institucijų dalyvavimą Žmogaus teisių tarybos veikloje.

Lietuva įsipareigoja toliau bendradarbiauti su visais partneriais, siekdama ginti žmogaus teises, didinti demokratinį atsparumą, užtikrinti atsakomybę ir žmogaus teisių ramstį kaip Jungtinių Tautų sistemos pagrindą.

Lietuva yra **ratifikavusi aštuonias pagrindines tarptautines žmogaus teisių sutartis ir yra šešiolikos tarptautinių žmogaus teisių dokumentų susitariančioji šalis**, pripažįstanti atitinkamų sutarčių priežiūros institucijų kompetenciją vertinti, kaip laikomasi sutarčių nuostatų. Kaip Europos Tarybos narė, Lietuva taip pat yra daugelio **regioninių žmogaus teisių sutarčių** šalis ir pripažįsta Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisdikciją.

Lietuva yra visapusiškai pasiryžusi nuolat gerinti savo pačios padėtį žmogaus teisių srityse. Šiam tikslui Lietuva **2001 m. paskelbė nuolatinį kvietimą visiems JT specialiųjų procedūrų įgaliotiniams** ir yra priėmusi kelių specialiųjų pranešėjų vizitus. Vertiname jų rekomendacijas ir šių vizitų teikiamas galimybes dalytis gerąja įvairių sričių patirtimi. Lietuva **remia visuotinio periodinio vertinimo mechanizmą** ir aktyviai dalyvauja vertinimo procese. Kitas Lietuvos vertinimas pagal šį mechanizmą numatytas 2027 m. pradžioje.

Lietuvos ekspertai yra **reikšmingai prisidėję prie įvairių Jungtinių Tautų ekspertinių institucijų**, pavyzdžiui, JT Asmenų su negalia teisių komiteto, JT Moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto ir JT Žmogaus teisių komiteto, darbo. Taip pat remsimės žiniomis ir patirtimi, įgyta einant išrinktosios JT Saugumo Tarybos narės pareigas, dirbant UNICEF, UNESCO ir „JT moterys“ vykdomosiose valdybose bei ankstesnės 2022–2024 m. narystės Žmogaus teisių taryboje laikotarpiu.

Lietuva įsipareigoja ginti daugiašališkumą ir remti taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką, kurios pagrindas – Jungtinių Tautų Chartija. Esame tvirtai įsitikinę, kad žmogaus teisių ramstis turi būti prilygintas kitiems dviem Jungtinių Tautų ramsčiams. Visos JT reformos procese ir kitose susijusiose diskusijose toliau siekiame **stiprinti Jungtinių Tautų žmogaus teisių ramstį ir Žmogaus teisių tarybą, kaip pagrindinę šio ramsčio instituciją**: aktyvų jos mandatą, pakankamo ir nuspėjamo finansavimo užtikrinimą, veiksmingesnių ir į rezultatus orientuotų darbo metodų taikymą bei teisingo ir prasmingo visų valstybių ir suinteresuotųjų subjektų, įskaitant pilietinės visuomenės organizacijas ir nacionalines žmogaus teisių institucijas, dalyvavimo skatinimą.

Lietuva išlieka tvirtai įsipareigojusi įgyvendinti Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. Vykdydama savo įsipareigojimus, Lietuva **2025 m. savanoriškiems įnašams ir humanitarinei pagalbai skyrė daugiau kaip 1,5 mln. eurų**, siekdama, be kita ko, prisidėti prie žmogaus teisių stebėsenos, pažeidžiamų grupių apsaugos, nepriklausomos žiniasklaidos rėmimo, demokratinio atsparumo didinimo ir neatidėliotinos pagalbos teikimo nuo konfliktų nukentėjusiuose regionuose.

Remdamasi savo patirtimi Žmogaus teisių taryboje, kitose Jungtinių Tautų institucijose bei tarptautinėse organizacijose, Lietuva sieks stiprinti tarptautinę žmogaus teisių sistemą, skatinti atsakomybę už šiurkščius tarptautinių žmogaus teisių pažeidimus, didinti demokratinį atsparumą ir

užtikrinti, kad žmogaus teisės išliktų Jungtinių Tautų veiklos centre bei būtų glaudžiai integruotos į bendrą daugiašalio bendradarbiavimo architektūrą.